כשם שפרצופיהם שונים כך דעותיהם שונות

בסודשיח

בס"ד ■ יום רביעי ■ פרשת דברים ■ ראש חודש מנחם אב ה'תשס"ט ■ 22.07.2009 ■ גליון מס' 28

תפוצה לכל קהילות ישראל

פרקים בעולמה של רבנות הקהילה בישראל

מאמר תשעה עשר בסידרה

/ הרב אהרון כ"ץ*

ר' ישראל איסרלאן, בעל תשובות תרומת הדשן, נשאל מה דינו של אדם המבקש למסור נפשו על קדושת השם באותם דברים שההלכה בהם היא "יעבור ואל ייהרג", האם נתיר לו לעשות כן. ר' ישראל איסרלאן השיב שהדבר שנוי במחלוקת הראשונים. לדעת הרמב"ם המבקש למסור עצמו למיתה על קידוש ה' במקום שאין ההלכה מחייבת זאת, הרי זה מתחייב בנפשו. ב"הגהת אשרי" בפרק הראשון של מסכת כתובות ביאר שיש ספק בדבר (לשון המהרי"ח על הרא"ש בדף ג' של מסכת כתובות "וגם אם רוצה להחמיר על עצמו וליהרג היכא דקיימא לן דיעבור ואל ייהרג צריך עיון אי שרי אי לא שרי"). ואילו בספר מצוות קטן לר' יצחק מקורביל כתב, שהיא מידת חסידות להרג ולא לעבור. מתחילה היה סבור בעל תרומת הדשן שכיון שהוא ספק נפשות, על המורה שנשאל בשאלה זו, להורות לאדם שלא ימסור עצמו. אך תרומת הדשן בוחר כאן להכריע, שכיון שלעניין מצוות קידוש ה' לא הקפידה התורה על איבוד נפשות מישראל, ואמרה התורה מסור עצמך על קידוש ה' אין למדים הלכה זו משאר ספקות. הרב סיכם דבריו באומרו: "ונראה דלפי הענין, ומה שרואים כוונתו מורין לו". ר' ישראל איסרלאן היה בן המאה החמש עשרה, אך היה מתלמידי תלמידיו של המהר"מ מרוטנבורג שמסורת קידוש השם הייתה חלק מהשקפת עולמו, ומסורת האשכנזים מימי גזרות ופרעות תתנ"ו (1096). למעשה פסקו של ר' ישראל איסרלאן מקבל את גישתו של בעל הסמ"ק ר' יצחק ב"ר יוסף (קורביל) שהיה מחכמי צרפת בסוף תקופת בעלי התוספות (נולד בערך בשנת ד"א תתק"ע (1210) ונפטר בערך בשנת ה"א מ' (1280), והיה תלמידו וחתנו של ר' יחיאל מפריז).

ר' יואל סירקיס היה מגדולי הפוסקים שחיו סמוך לזמן הפרעות שנחרתו בתולדות העם כפרעות ת"ח ות"ט. נולד בשנת שכ"א (1561) ונפטר בשנת ת' (1640). ר' יואל שימש בכמה רבנויות חשובות בכללן רבנות הערים בריסק וקראקוב. הוא התייחס בפירושו הגדול "בית חדש" לספר הטורים לאותן שאלות אליהן נדרש בעל תרומת הדשן. בפירושו לסימן קנ"ז דחה למעשה את גישתו של הסמ"ק וקיבל את גישתו של הרמב"ם שהמוסר עצמו למיתה במקום שההלכה אומרת יעבור ואל ייהרג הרי זה מתחייב בנפשו. כך גם הייתה מסקנתו של בעל הש"ך "לכן יש לומר דספק נפשות להקל".

מעניינת ביותר היא גישתם של כמה מפוסקי הדור בזמן הסמוך שלפני גזירות ת"ח ות"ט לשאלות הנוגעות לסוגיית קידוש ה'. ר' יוסף האן שחיבר את הספר "יוסף אומץ", כותב שיש לעסוק בהלכות הללו הנקראות הלכות קידוש ה'. הוא הסביר, שכיון שהלכות הללו אינן הלכות מציאותיות, כמו שאין הלכות הקרבנות הלכות הנוגעות לזמן הזה, הרי כמו מי שאומר ולומד פרשיות הקרבנות בזמן הזה הרי האמירה והלימוד חשוב לו כאילו הקריב את הקרבן, כך העוסק בענייני קידוש ה' ומקבל על עצמו לקיימם אם יבואו לידו, הרי זה כמי שקידש את ה'. הרושם המתקבל מניסוח זה של הדברים כמו גם מתשובות אחרות של בני אותו הדור הוא, שיהודי פולין של ראשית העת החדשה לא האמינו שגורל יהודי אשכנז וגורל אנשי ספרד יכול להתרחש גם בארצם. כפי שלא האמינו בני דור חורבן ירושלים

"יסודו של הסיפור מתקנה שנתקבלה אחרי גזרות ת"ח ות"ט לשנות את המילים בברכת המזון ובמקום "ולא נכלם" לומר ולא נכשל או להוסיף אותם לנוסח ברכת המזון..."

■ עוד בעיתון ■

ניתן לעבור לכתבה הרצויה ע"י לחיצה על שמה.

חוק וסדר הפוליגרף 1

ועם כל זאת, התגלגלה לידי הזכות לעשות שימוש בפוליגרף, ולהביא לזיכוי קליינטית...

המשך בעמ' 4

"איכה אשא לבדי טרחכם ומשאכם וריבכם"

לדעת הרמב"ן ז"ל מנה כאן משה רבינו ע"ה את שלושת התפקידים המוטלים על כתפיו של רועה ישראל...

המשך בעמ' 6

סיפור לשבת

בזכות האינטרקום המנוטרל

הימים הם ימי כינוס השלוחות, ונסעתי לניו יורק כדי להצטרף לחברותיי השלוחות שבאו מכל העולם לכינוס השנתי...

המשך בעמ' 3

שביבים

- האלימות אינה נעצרת ברחובות גאולה
- "ציון במשפט תפדה ושביה בצדקה"
- ואסור להסתכל בנויה
- לא עוד רות ושרה

המשך בעמ' 5

"כי יבוא צר ואויב בשערי ירושלים" (איכה ד' 12). בן דורו של ר' יוסף האן היה השל"ה הקדוש, הוא הקדיש את הפרק הראשון בחלק הנקרא "שער האותיות" מספרו "שני לוחות הברית" לעיקרי האמונה. בתוך הדברים מבאר השל"ה את פרטי המצווה של קדושת השם. השל"ה מחדש נוסח לברכה על קידוש ה': "בא"י אמ"ה אקב"ו לקדש שמו ברבים". לאחר מכן מוסיף השל"ה דברים מספר הזוהר הקדוש וכותב: "כתב הזוהר הקדוש המוסר עצמו למיתה בעבור קדושת ה' ועושה במחשבתו הסכמה חזקה בעת קבלת עול מלכות שמים, ואהבת וכו' בכל נפשך כאילו נוטל את נפשך, אז הוא כאילו היה הדבר בפועל ונחשב כעקידת יצחק ובתנאי שיהיה צדיק בכל דרכיו, כי בקרבן (שיש בו) מום, לא יירצה, ואני תיקנתי תפילה נאה עלזה שיעזרהו הקב"ה לקדושת שמו" (ח"א עמ' ס"א צילום מהד' אמסטרדם - ניו יורק תש"ו). דומה שבכך מנסה השל"ה לראות במצווה זו של קידוש ה' מצוה השייכת בעיקר למצוות שעיקר קיומן הוא בלב וכל אדם כשר וטהור יכול לקיימן בשעת אמירת קריאת שמע.

גם המהר"ל מפראג הסביר בדרושו על התורה, שאת הגלות יש לחלק לשלשה חלקים, זאת על פי דברי ר' אליעזר בתלמוד בבלי מסכת (ברכות דף ג עמוד א) "רבי אליעזר אומר: שלש משמרות הוי הלילה ועל כל משמר ומשמר יושב הקדוש ברוך הוא ושואג כארי, שנאמר: (ירמיהו כ"ה) "ה' ממרום ישאג וממעון קדשו יתן קולו שאוג ישאג על נוהו", וסימן לדבר: משמרה ראשונה - חמור נוער, שנייה - כלבים צועקים, שלישית - תינוק יונק משדי אמו ואישה מספרת עם בעלה". המהר"ל ביאר שהחלק הראשון של הגלות היה כאשר חרב הבית, והאומה שמשלה בישראל שיעבדה את האומה בשעבוד קשה. החלק השני קרוי בלשונו "דורו של שמד", שגזרו על ישראל הריגה ושריפה. המהר"ל רואה בדורו את החלק השלישי של הגלות "אשר אנחנו פה היום כי תהילה לא-ל לא נמצא בו עניין החלק השני, גם לא השעבוד הקשה כבראשונה, אלא נוהגים עמנו כאיש עם האישה במשמרת השלישית של הלילה, שהאישה מספרת עם בעלה... כך האומות הם עמנו בדמיון זה ממש כי כאשר יאהב איש את אשתו יקרבנה ובשנאו אותה יגרשנה". (דרוש המהר"ל על התורה ועל המצווה). גם דבריו אלה של המהר"ל מבטאים את האמונה של בני הדור שגזרות ושמדות מסוגם של דורות השמד, וגזירות מסוג אלו שחוו אנשי אשכנז וצרפת בגזרות תתנ"ו לא עתידים להתרחש שוב.

רישומם של שנות הגזירה ת"ח ות"ט על האומה היה קשה ביותר. בהתוועדות רוזני ארבע ארצות, בשנת ת"י, בעיר לובלין קיבלו עליהם ועל זרעם להתענות בכל ארבע ארצות ביום כ' לחודש סיון, ביום שבו התחילו הפרעות בקהילת נעמרוב (פנקס ועד ארבע ארצות, מהדורתו של החכם איש ירושלים פרופ' ר' ישראל היילפרין, עמ' 77-79). על פי המסורת שהיתה בידם באותו היום עצמו התחילו גם הפרעות בשנת ד' תתקל"א (1171) בנימוקי קביעת אותו תענית ציבור הוזכרה גם חובת הזכרת ההרוגים אשר לא ייספרו מרוב.

ר' נתן הנובר מספר בספרו יון מצולה שיצא בונציה תי"ג (1653) "ועשו להם גאוני ארץ דארבע ארצות הרבה תקנות חשובות ותקנו תענית ציבור לכל מדינות פולין ליום כ' בחודש סיון לדורות בו ביום שנעשו הריגות נעמרוב". תענית ציבור זו הוזכרה בדברי הט"ז להלכות תענית ציבור (ט"ז אורח חיים סימן תקסו ס"ק ג) "ונראה לי דהתענית שגזרו מנהיגי שלש הארצות בצירוף גאונים להתענות בכל כ' סיון משום רוע הגזירות בעוונותינו הרבים יש לקרות ויחל אפילו כשחל ביום ב' או ה' שתענית זה הוא קבוע אפי' ביותר מב' וה' דאחר הפסח וסוכות כך נראה לעניות דעתי". אמנם בתקנות ועד ליטא אין נזכרת התקנה של הצום ביום כ' בסיון ואף נראה שלא נהגה שם, ומכל מקום כתב בעל הש"ך שישב בעיר וילנה, שקיבל על עצמו ועל בני משפחתו יום אבל ותענית וקינה ביום זה. הש"ך ציין את העובדה שהוא יום שהוכפלו בו הצרות (כמו י"ז בתמוז ותשעה באב), וידוע שיום שהוכפלו בו הצרות אין לבטלו, כמבואר בהלכות תשעה באב, בטור ושולחן ערוך. גם הש"ך מציין את יום כ' בסיון תתקל"א כיום שבו נתקיימו גזירות בישראל (עיין הערת ישראל היילפרין בספרו עמ' 78).

תקנה אחרת נזכרת בתקנות ועד ארבע ארצות (תקנה רי"א במהדורת היילפרין) "אחר גזירות שנת ת"ט מגזירת חמיל גזרו בחרם בכל מדינות ליטא ופולין שלא לדור במדינת אוקראינה". על פי פנקס קהילת טשורקוב, בשנת תס"ה (1705) חזר ראש המדינה וביקש מן היהודים שישובו היהודים לאותה העיר, אז בוטלה גם הגזירה.

הסופר ש"י עגנון כתב בשנת תרצ"ב (1932) סיפור הנושא את השם "ולא נכשל" (הודפס בקובץ אלו ואלו, ירושלים תשי"ג החל מעמוד רפ"ט). יסודו של הסיפור מתקנה שנתקבלה אחרי גזרות ת"ח ות"ט לשנות את המילים בברכת המזון ובמקום "ולא נכלם" לומר ולא נכשל או להוסיף אותם לנוסח ברכת המזון. הכוונה הייתה לתפילה שלא נכשל יותר בהמרה מאונס, כמו שארע הדבר לא פעם במהלך הפרעות הגדולות של ימי הפורענות של ת"ח ות"ט. ומכל מקום לא נשתמר הדבר בנוסח המקובל של ברכת המזון לנוסחאותיו השונות, כמו שלא נשתמר מנהג התענית של כ' בסיון. לעומת זאת מתאר הסופר שלום עליכם את עירו כתריאליבקה, ואת בית העלמין שלה "בייחוד מתפעלים הכתריאלים בבית הקברות הישן, מלבד ששמורים בו קברות אבותיהם ואבות אבותיהם וקברות הרבנים הצדיקים והלומדים המפורסמים, יש לשער כי שם מצאו קברם גם אותם החסידים והישרים והתמימים שמסרו נפשם על קדושת השם בימי גזירת ת"ח, הם ימי חלמיניצקי. אדמת המקום הזה אדמת קדש היא לכתריאלים נחלת אבות היקרה בעיניהם מכל". (יצירה זו של שלום עליכם נותחה על ידי כמה מחוקרי שפת האידיש והוקדש לה מאמר בחוברת ציון שנה נ"ג ד' על ידי חנא שמרוק). באותו המאמר מוזכרת גם יצירתו של אנ-סקי המתארת את מותם של חתן וכלה בשעת חופתם "בשעה שהתנפל הרשע חמיל יימח שמו, על העיירה ושחט בה כמה וכמה נפשות של יהודים, הרג בתוכם חתן וכלה בשעת חופתם. ובשעה שנהרגו, אצל בית הכנסת גופו, שם הייתה קבורתם. ושניהם בקבר אחד, כדין הקדושים. הכל קוראים לו הקבר הקדוש. עד היום בכל פעם שהרב מסדר קידושין אצל בית הכנסת נשמע מעין קול אנחה יוצא מתוך הקבר הקדוש. ומנהג בידינו שבאים אחרי החופה ומרקדים מסביב לקבר כדי לשמח חתן וכלה".

ר' נתן הנובר כותב בספרו על המשמעות הדתית של מאורעות ת"ח ות"ט "מה נאמר ומה נדבר ומה נצטדק, אם נאמר שלא חטאנו הלא עוונותינו ענו בנו... אבל נוכל לומר את מי אשר יאהב ה' יוכיח, גם נוכל לאמור "וממקדשי תחלו", אל תקרי "ממקדשי" אלא "ממקודשי", ומיום שחרב בית המקדש צדיקים נתפסים בעוון הדור"

שלום רב לאוהבי תורתך ואין למו מכשול.

*הרב אהרן כ"ץ. ראש כולל הלכה במכון גבוה לתורה אונ' בר אילן. רב קהילת "דובב עוז" רמת גן.

סיפור לשבת

בזכות האינטרקום המנוטרל

{הסיפור המובא להלן ראה אור ב"כפר חב"ד" השבועון של חסידות חב"ד. המספרת היא חני, רעייתו של שליח חב"ד בנפאל. זה סיפור אחד מתוך שלושה שפורסמו ב"כפר חב"ד" ושביקשו ללמד כי בחב"ד אין מפקירים יהודי לבדידות גם לא אחרי מותו. שאול שיף}

הימים הם ימי כינוס השלוחות, ונסעתי לניו יורק כדי להצטרף לחברותיי השלוחות שבאו מכל העולם לכינוס השנתי. לאחר סעודת שבת והתוועדות ארוכה שנמשכה עד השעות הקטנות של הלילה, שבתי סוף סוף לבית המארחים שלי, משפחה עם הכנסת אורחים מיוחדת במינה. קבוצת הנשים איתן הלכתי פנתה כל אחת לביתה ואני משכתי בדלת שער הבניין בו אני מתארחת בטבעיות רבה, בטוחה שתוך שניות ספורות אמצא עצמי בבית המחומם והנעים.

אלא שכאן נכונה לי הפתעה.

מאחר ובשבת מנטרלים את המערכת החשמלית של האינטרקום, בכדי לפתוח את שער הכניסה יש צורך ללחוץ על סדרה של מספרים ידועים מראש. ידועים אמרתי? לאילו המתגוררים בבניין כמובן.

בדקות הבאות ניסיתי את כל צירופי המספרים שרק ניתן לחשוב עליהם. כמובן שהמספר 770 (מרכז חסידות חב"ד בניו-יורק) שיחק תפקיד מרכזי בעסק. גייסתי את מוחי הקפוא למשימה אך כל מאמציי עלו בתוהו. הדלת הכבדה מיאנה להיפתח.

השעה שלוש בלילה.

10 מעלות מתחת לאפס.

כפור עז שורר בחוץ. כזה שחודר לעצמות ומשתק את הגוף. אני בחודשי הריון מתקדמים. חבורות חבורות של צעירים מקומיים החוזרים מבילוי לילי מתקרבות ומצחקקות לעומתי בזו אחר זו. אני עוטה על פני מראה שליו ורגוע, מעמידה פנים שאני מחכה בחוץ להנאתי. כשהם רק מתרחקים, אני דוחפת את הדלת הכבדה שוב ושוב אך לשווא.

בצר לי, הרמתי את ראשי אל כיוון החלון שבקומה החמישית, וקראתי בשמם של כל בני המשפחה. הקריאות שלי כללו גם את הילדה בת הארבע והפעוט בן השנה... רק ההד המתגלגל מחזיר לי את קולי.

אני מנסה להיזכר היכן מתגוררות שאר החברות, היכן נמצא הבית בו סעדתי את סעודת השבת. הראש שלי ריק. הזיכרון פרח עם הרוח...

הדקות נוקפות. עשר. עשרים. שלושים.

הרחוב שומם ושקט. רק אני ושריקות הרוח הצולפת בפני הכחולות. חצי שעה בחוץ. איבדתי כבר מזמן את התחושה. הטמפרטורה צונחת מרגע לרגע. בזוית העין ממתינה לה דמעה עקשנית. אני נלחמת בה שרק לא תזלוג. עכשיו קצת קשה אבל ברור שהכול יסתדר על הצד הטוב ביותר. זה הרי מה שאנחנו מספרים תמיד לאנשים שנמצאים אצלנו, לא? להתייאש זו בכלל לא אופציה. דמעה סוררת שכמותה.

אבל היא בכל זאת זולגת ובעקבותיה מגיעה עוד אחת. אני מסבירה לעצמי שזה רק מהקור. ברור.

מחליטה לקרוא רק עוד פעם אחת למארחת כשלפתע אני שומעת קול תריס נפתח בבית הקטן שמעבר לכביש. מעולם לא חשבתי שאשמח כל כך לשמוע תריס חורק. הרחש נשמע באוזני כקול פעמונים.

"גו'איש וומן סקרימינג און דה סטריט?!?!!" (אשה יהודיה צועקת ברחוב?) נשמעת קריאה של אישה במבטא רוסי כבד. 'ג'ואיש וומן' זו אני מן הסתם ו'סקרימינג' זה כנראה מה שעשיתי בדקות האחרונות. אז אני מפנה אליה את ראשי ומחייכת אליה בפה מלא שיניים נוקשות.

מסבירה לה שאני תקועה. תקועה לגמרי.

היא יוצאת החוצה עטופה בשני מעילי פרווה ושלושה צעיפים וקוראת לי להיכנס אליה הביתה. אני חוצה את הכביש ויחדיו נכנסות דרך שער צר, מטפסות בגרם מדרגות עץ שרוטות. הבית מוסק ומחומם היטב. בתוכו ממתינות לי עוד שתי נשים. כולן יחד עוטות עלי, מכסות אותי במלבושים חמים, מושיבות אותי בסלון הקטן, מכינות לי ארבע כוסות תה לפחות. "את צריכה לשתות הכול" הן מצוות עלי. בשלב זה אעשה כל שיבקשו ממני. כשהדיבור שב אלי אני מספרת להן קצת על עצמי ועל סיבת בואי למקום. מרגע ששמעו הנשים שמדובר בשליחה של הרבי הן לא ידעו את נפשן מרוב התרגשות. האחת מגישה צלחות גדושות בתקרובת, השנייה מאלצת אותי לקחת ויטמינים בכדי שאוכל להתחזק, השלישית מניחה כרים תחת ראשי. הן מעירות את הילדה בה ה-11, כשקורי שינה בין עיניה היא מתיישבת בינינו, לא מוכנה להחמיץ אף מילה שיוצאת מהפה של השליחה שהגיעה אל ביתן באמצע הלילה. רק ארבעים דקות עברו מאז שנכנסתי אל ביתן והילדה כבר יושבת על ברכי מראה לי את

המשך בעמוד הבא...

אלבום תמונות ילדותה. האם פורסת בפני את אוסף התיקים המיוחד שלה ושתי האחרות עושות כל שבאפשרותן כדי להיטיב עימי. מידי כמה דקות הן מבקשות אותי לספר עוד סיפור ממקום השליחות שלנו. זה מחזק אותן, הן מסבירות לי.

הפשטות הזו שלהן נכנסת לי היישר אל תוך הנשמה. מכה גלים בתוך ליבי.

אל השכונה הזו הם הגיעו רק לפני מספר חודשים. חמש שנים קודם לכן הן עזבו את המולדת רוסיה: האם והבת וחברות הילדות. הן כמו משפחה זו לזו. עלו לארץ והתגוררו בבנין עולים מתקלף בעיר הדרומית באר שבע. למדו באולפן צורת אות עברית ובעיקר ניסו להרגיש חלק מההוויה הישראלית במשך שנה שנתיים שלוש, אבל זה לא ממש הצליח. משהו היה חסר. באחד הימים הן נתקלות בדף שיחה של הרבי מליובאוויטש בשפה הרוסית, שהגיע כמו משמיים אל תיבת הדואר שלהן. אז הן התיישבו יחד לקרוא כי מה שהמתין להן בתיבה בדרך כלל היו רק חשבונות מים וחשמל.

המילים המיוחדות הלמו בהן. הרבי של חב"ד דיבר על מציאת משמעות לחיים ועל אושר אמיתי, כזה שמגיע מפנימיות הנשמה. כאילו עמד מולן הרבי וקרא להן את המחשבות.

בשנתיים שלאחר מכן הן היו יושבות וקוראות עוד שיחה, עוד מאמר, לומדות על חסידות חב"ד ברובד הכי עמוק שלה. מהר מאוד הן מבינות שבד בבד עם הלימוד אורח החיים שלהן עומד להשתנות לגמרי. כי אי אפשר אחרת.

לפני מספר חודשים החליטו לעזוב את הארץ ולעבור להתגורר סמוך לבית מדרשו של הרבי. לדרוך על אותן מדרכות בהן דרך הרבי. לנסות ולשאוב מהמקום כמה שיותר כח. הילדה הולכת לבית הספר היסודי "בית רבקה". האם משתדלת להתפלל מידי יום ב-770. לאחר מכן סובבת קצת באיזור. מחייכת אל נשות השכונה. מנסה כל כך להתחבב עליהן, היא מספרת לי, הבדידות הנשקפת מעיניה השקטות לא עוזבת אותי.

שעתיים לאחר מכן הן מפנות לי את החדר הפרטי שלהם כדי שאוכל לישון בשקט. לא מוותרות. מרעיפות עלי מכל טוב, מתרגשות כל כך מעצם המחשבה שאני נשארת איתן. כשאני מתעוררת מאוחר יותר, הן מפצירות בי שאשאר איתן עוד קצת. ביררו את הקוד מאחד השכנים. רוצות ששליחה של הרבי תשב איתן בשולחן השבת. ארבע זוגות עיניים נעוצות בי בתחינה.

ארבע נשים אמיצות ליד שולחן השבת. ביחד אבל כל כך לבד...

איך אפשר לומר להן לא?!?!

כשאני שבה אל בית המארחים הכול נראה ברור לי כל כך. הסיבה בשלה נתקעתי בלילה הקפוא בחוץ התגלתה בדמות בית העץ הקטן שממול.

אני הודפת את התנצלותה של המארחת שלי ומספרת לה מהר מאוד על הנשים הנהדרות הנמצאות מטרים ספורים ממנה. מרגישה את העיניים שלהן נחות על פני, מתחננות, מבקשות. היא כמובן לא ידעה שהן שם. מיד מתעשתת וחושבת כיצד תיגש אליהן במוצאי שבת ותזמין אותן אליה בשבתות... בחגים... הרי ביתה הרי אין דבר כזה יהודי בודד. גם לא יהודי תקוע. לא יכול להיות.

מלא וגדוש באורחים בכל עת נתונה, לא יכול להיות שהן ישבו שם לבד.

מאז ועד היום הן בקשר... משוחחות מחליפות חוויות, מגיעות להתארח. שוב לא מרגישות לבד.

■

חוק וסדר

פינה משפטית מאת עו"ד משה פרידל

הפוליגרף I

אני רוצה ברשותכם, לנתח את סוגית הפוליגרף.

בדיקת הפוליגרף אינה קבילה בבית המשפט, משום שטרם הוכח שתוצאות הבדיקה מהימנות דיין. לעומת זאת, על פי החוק, שופט ששומע עד, רשאי לקבוע אם העד מהימן עליו אם לאו. לא זו אף זו אלא ששופט שקובע מסמרות במהימנות עדים חורץ את גורל התיק. שום ערכאת ערעור לא תוכל להתערב בהתרשמות בית המשפט קמא, ובקביעתו הנחרצת בדבר מהימנות העד. זהו סוף פסוק. קביעת בית המשפט חורצת את הדין וסותמת את הגולל בסוגיה. אתם מבינים? הפוליגרף לא אמין, אבל שופט ששומע שמונים תיקים ביום, ומתרשם מעד שבע דקות בתנאי לחץ, בלא היכרות מוקדמת ובלא בדל אינפורמציה על יכולתו המניפולטיבית וכישרון המשחק שלו, חורץ את גורל מהימנות העד. חודשים או שנים לאחר מכן יכתוב כבודו פסק דין מנומק המתבסס על התרשמותו השטחית... זה כן.

> **"ועם כל זאת, התגלגלה לידי הזכות לעשות שימוש בפוליגרף, ולהביא לזיכוי קליינטית..."**

ועם כל זאת, התגלגלה לידי הזכות לעשות שימוש בפוליגרף, ולהביא לזיכוי קליינטית.

אחד התיקים הפליליים הראשונים ברזומה של עבדכם. הנאשמת, אישה בגיל העמידה, נחשדה במעילה בבנק ונחקרה במשטרה.

במהלך החקירה התריסה במפגיע כי היא נכונה להיבדק במכונת אמת. משכך ולבקשתה נשלחה אחר כבוד להיבדק בפוליגרף. ארבע שאלות - ארבע תשובות. מסקנה אחת נחרצת וחד משמעית. הגברת משקרת "חופשי", מכף רגל ועד ראש. הפוליגרף כמעט והעלה עשן. התובעת מטעם הפרקליטות בחרה, משום מה, להגיש לבית המשפט הנכבד בין שאר המזכרים וההודעות, גם את התרשומת בה צוינה נכונותה של הנאשמת להיבדק בפוליגרף. רק מה? את תוצאות הבדיקה היא לא הגישה. אסור היה לה, זה לא קביל. ואני? אני קפצתי על המציאה כמוצא שלל רב. בין שאר הטיעונים שהעליתי, טענתי במפגיע כי הגברת, לא רק שלא הוכחה אשמתה, אלא שאף הביעה נכונות להיבדק בפוליגרף, מיוזמתה. מבחינה משפטית טהורה זה לא שווה הרבה, אבל כידוע לבית המשפט יש גם בטן, לא רק ראש. בית המשפט הנכבד הוסיף והדגיש בהחלטתו המנומקת כי החליט לזכות את הנאשמת מכל אשמה.

בין השאר הוסיף וציין כי היא עצמה הביעה נכונות להיבדק במכונת אמת.

הכותב הינו בעל משרד עורכי דין ברעננה

שביבים / שאול שיף

האלימות אינה נעצרת ברחובות גאולה

בימים אלה הלך לעולמו מי שהיה ראש המוסד, מאיר עמית, שבזמנו התהדקו עד למאוד היחסים בין ישראל למרוקו. אחד ממקורביו היה רחביה ורדי ז"ל מבכירי המוסד, שנתכבד יחד עם אחרים בפרס בטחון ישראל. זכיתי לבלות במחיצתו שעות רבות ושמעתי מפיו לא פעם סיפורים מרתקים, בבחינת לא יאומן כי יסופר. באחת הפעמים הוא ציטט באוזני קטע משיחה שהתקיימה בין עמית לבין מלך מרוקו[אביו של הנוכחי, שבה, בין היתר, אמר המלך, כי ההיסטוריה מלמדת, כי נשיא שמגיע לכיסאו לאחר שרצח את קודמו, מסיים גם הוא את חייו על עמוד התלייה. אם הוא שולח לגלות, אף הוא סופו לגלות לארץ רחוקה, ומי שנוהג בעדינות וברחמים, כך יהיה גם גורלו. נזכרתי בשיחה הזאת בשבוע שעבר במהלך ההתפרעויות ברחובות ירושלים, ששום סעיף בשולחן ערוך ונושאי כליו אינו תומך בהן. האלימות הפראית הזאת אינה מסתיימת ברחובות העוטפים את "ככר השבת" וסביבתה. היא נמשכת דבר יום ביומו כמעט, בבית פנימה, בעימותים שבין שתי חצרות סאטמר ובכל מחלוקת הקיימת ברחוב החרדי על מוקדי כוח ושליטה. אלימות פיזית ומילולית. ליוויתי מקרוב את אחד הקרבות הללו, שהתנהל לא מזמן בבית מדרש סאטמרי בבני ברק. לא חסו על עולל ויונק, זקן, נער ואשה. מכות רצח הונחתו שם והמשטרה לא מיהרה להתערב מסיבות שמבקר המדינה צריך לטפל בהן. גם בימים אלה, בארה"ב, כאשר הרוב המכריע של היהדות החרדית התאחד לקיים כנסי מחאה על חילול קברי קדושים בבתי עלמין בספרד, אחד מאגפי סאטמר מחרים את המהלך הזה, ואינו מסתפק בהחרמה אלא נוקט צעדים שאין המוסר החסידי וההלכה סובלים.

והכול הולך אל מקום אחד: מי שמרים יד על יהודים, מצית רכוש לא לו, מיידה אבנים ומבזה את תורת ישראל בהנהגותיו - אין לו שום בעייה נפשית לחבור לראשי החמאס, לאותם שפלים, רוצחי יהודים, ללא הבדל גיל ומין. להתחבק עם אחמדינג'אד ולהיכנס לקטגורייה של "רודף" ממש אצל נשיא ארה"ב. מה לכם יהודונים אצל הפריץ הזה? הרי אין מדובר עתה בדיון על הקמתה של מדינת ישראל וב"שלוש השבועות", אלא בכוונה לסלק יהודים מבתיהם, מבתי כנסיות ובתי מדרשות לגבולות של אושוויץ ממש, לחיות בחסדי רב המרצחים הנייה, שמעשיו כלפי בני עמו הפלשתינים מעוררים חלחלה, ובחסדי מדינות ערב והאיסלם המקיפות אותנו. הכיצד מחזקים יהודים שומרי תורה ומצוות ידי רוצחים מגואלות בדם כל שנייה וכל דקה, ואת ידי הנשיא האמריקני, שאינו מתרגש מהכוונה להשמיד את מדינת ישראל על כל יושביה כולל אלה שב"מאה שערים" ובבית שמש?. מעניין לדעת איך היו עסקני סאטמר מתייחסים ל"מסירה" של גורם יהודי כלשהו, אם היה מעדכן את רשויות המס בארה"ב על כל מיני "תרגילי כספים" של יהודים חרדים בשכונות ניו יורק? להערכתי, היו רוצחים אותו נפש!!! ומה ביני לבין חמי?

ויותר ממה שכתבתי לא כתבתי, מפני כבודו של האדמו"ר מסאטמר זצ"ל שעל קדושתו אין חולק.

"ציון במשפט תפדה ושביה בצדקה"

שואל מחבר "בית הלוי" על התורה, מהו כוח סגולתה המיוחד של מצוות צדקה יותר משאר המצוות לקרב את הגאולה?

ותשובתו: אם נתבונן במצבנו כיום נראה שבעוונותינו הרבים כמעט כל המצוות אין ביכולתנו לעשותן ולקיימן כדת בכל פרטיהן ודיניהן. הרי אפילו מצווה יסודית ובסיסית כמו מצוות ציצית אין אנו יכולים לקיימה כראוי, שהלא אין לנו תכלת. ואף מצוות שבת, גם בה יחסרו פרטים, כהקרבת קורבנות המוספים, ולא עוד אלא שמחמת טרדות הזמן קשה להישמר בה כראוי, על כל פרטיה ודקדוקיה. רק מצווה אחת נשארה בידינו אשר לא חסר בה מאומה, והיא מצוות הצדקה, שהרי אין לה קיצבה ושיעור כמה ליתן, וכל אחד מחוייב בה כפי יכולתו, ומיעוט הפרנסה ורוב הדוחק אינו מונע מלקיים המצווה. ואדרבה: כעת נתחזקה מצווה זו ביתר שאת מאשר בזמן היותנו יושבים בארץ ובית המקדש עמד בתפארתו, הרי אז לא היו מצויים כל כך עניים, ומה שאין כן עתה, בפרוטה ממש ניתן להחיות נפש. וזה מהשגחת הבורא וטובו וחסדו עמנו, לתת לנו האפשרות לזכות במצווה זו בנקל, כדי שעל ידה נזכה לגאולה.

ואסור להסתכל בנויה

לתשומת לבם של היוצאים לטייל בחו"ל: השאלה המובאת כאן הופנתה להרה"ג שלמה אבינר שליט"א: "השתתפתי בטיול מאורגן עם קבוצה של אנשים שאינם שומרי תורה, והם נכנסו לסייר בכנסיה עתיקה על כל אולמותיה וחדריה. האם מותר הדבר?"

וזו תשובתו: "כתב הרמב"ם "אסור ליכנס לעיר שיש בה עבודה זרה וכל שכן לדור בה וכו' לפיכך יוודע לך שכל עיר של אומה שיהיה להם

בית תפילה שהוא בית עבודה זרה בלא ספק אותה עיר אסור לעבוד בה בכוונה, וכל שכן לדור בה אבל אנו תחת ידיהם בעונותינו ושוכנים בארצם אנוסים, נתקיים בנו מה שנאמר: ועבדתם שם אלהים מעשה ידי אדם עץ ואבן, ואם העיר דינה כך, קל וחומר בית עבודה זרה עצמו שהוא אסור לנו כמעט לראותו כל שכן ליכנס בו" (פהמ"ש ע"ז דף י"א). וכתב רבי יהודה החסיד (שהיה חי באשכנז לפני 600 שנה): "כומר אחד היה חייב ליהודי כסף וידע הכומר שלא ילך אחריו לבית התיפלות, וכשהיה הולך לתבוע חובו הלך הנכרי לבית התיפלות ולא רצה היהודי לילך אחריו לשם. איש אחד הלך בבית עבודה זרה ונתחרט, שאל לחכם להורות לו דרך תשובה, אמר לו באותו יום בשנה, תתענה בכל שנה ושנה וכך עשה. יהודי אחד הלך בחצר בית עבודה זרה, כשיצא שמע בת קול שאמרה "ואותי השלכת אחרי גוך" והתענה כל ימיו. (ספר חסידים ס' תלה).

ובס' חכמת אדם "כיון דבית עבודה זרה אסור בהנאה, אם כן אסור לכנוס בתוכה... ומצווה להתרחק שלא ילך נגד הפתח בתוך ד' אמות ואסור... להסתכל בנויה" (כלל פד סע' טז).

ובשולחן ערוך "אסור להסתכל בנוי אלילים כיון שנהנה בראיה" (יו"ד קמ"ב, טו) וברכי יוסף "ומכאן איסור מפורש לנכנסים לבתי עבודת כוכבים לראות בנוייהם" (שם).

ומשום פקוח נפש התיר השולחן ערוך לברוח לכנסיה (יו"ד קנז, ג) (כידוע מצאו יהודים שם מחסה בזמן שלטון השקוץ המשומם ימ"ש).

והרב הראשי לישראל, הרב עובדיה יוסף פסק "יש להחמיר בכל תוקף לא להיכנס לכנסיה של נוצרים, ואין להקל בזה אפילו משום דרכי שלום ומניעת איבה". (יביע אומר ח"ב ס' י"א). וכן פסק הרב חיים דוד הלוי, הרב הראשי לתל אביב. (מקור חיים, ח"א עמ' 242). ופשוט הוא שכל האמור לעיל אינו שייך למסגדי הישמעאלים, שהרי האיסלם אינו עבודה זרה.

ודי' ברחמיו הגדולים יעקור עבודה זרה מארצנו, וישיב לב עובדיהם לעבודת ד'."

לא עוד רות ושרה

מאירה הדס-דוקלר נמנית על קבוצת נשים מתנדבות, שמלוות את המועמדות לגיור עד לשעת הטבילה לשם יהדות. לדבריה, תהליך הגיור כאן הוא ארוך וקשה, אלא שכל אותן אלו המבקשות באמת ובתמים להצטרף לדת ישראל, מקבלות את כל היסורים שבדרך בהבנה וככה גם המלוות. ברובן. מספרת מאירה: "קיים שלב לפני הטבילה, בו כל אחת צריכה לבחור את שמה החדש. בעבר היו השמות חוה, רות ושרה נפוצות מאוד בין המתגיירות, ואילו בשנים האחרונות, בהתייעצות ביני לבין הגיורות, שמתי לב כי הן מעדיפות לבחור בשם שיזכיר את שמן הקודם, שניתן להן ביום לידתן. והנה כמה דוגמאות: מרינה בחרה את השם מירב, יבגניה - גיתית, אולגה - אורנה, נטליה - נועה, ילנה - יעל, טינה - טליה, אינה - עינת, לנה - אילנה, לוליטה - ליאל. יהיה השם אשר יהיה, ברוכות הן ל-ה' על שהחליטו להסתפח לנחלתו.

*יישר כוח גדול לרב קהילת "אהל ארי" רעננה, הרב רונן נויבירט שליט"א, שדאג לכל ענייני הדת ובכל השפות, בשבתות המכביה שהסתיימה בימים אלה. הרב נויבירט עשה זאת במסגרת תפקידו כאחראי על קהילות בארגון רבני צהר.

וואו...

"איכה אשא לבדי טרחכם ומשאכם וריבכם" (א' יב')

לדעת הרמב"ן ז"ל מנה כאן משה רבינו ע"ה את שלושת התפקידים המוטלים על כתפיו של רועה ישראל: הוא טורח ללמדם את דיני התורה, הלכותיה וחוקיה, וזהו "טרחכם". הוא שומע למצוקותיהם וצרותיהם, מברכם ומתפלל בעדם, נושא עבורם תפילה, וזהו "משאכם". ושופט בדיני תורה, בריב המתגלע בין אדם לחבירו. במקרה הצורך מפשר, ובמקרה הצורך מכריע את הדין, וזהו "וריבכם".

ליקט וערך: עו"ד משה פרידל

כל הרוצה לקבל באימייל ולהצטרף
ללימוד משנה והלכה יומית יש לפנות ל:
mhyomit@gmail.com

עיצוב ועריכה גרפית:
גיל ויין עיצוב גרפי
טל. 052-7723288
אימייל. gilwein26@012.net.il